

A második csoportot a magyar–dán kulturális és társadalmi különbségek alkotják, amelyek a nyelvre is hatással vannak. Ide tartoznak a tabuk (pl. káromkodás, szexualitás), az udvariassági formulák eltérő használata, továbbá az északi körökben elterjedt szófordulatok, metaforák és reáliák is.

A harmadik kategóriába sorolhatjuk a skandináv irodalom jellegzetességeit, amelyek a krimiben fokozottan vannak jelen. Ilyenek a mondat- és szövegszerkesztési, valamint stilisztikai szabályok (szóismétlés, kötszavak halmozása, szűkszávúság), amelyek minden bizonnyal a 20. századi irodalmi minimalista irányzat hatására alakultak ki. Említést érdemel ezen kívül az eltérő célközönség problematikája, ami szorosan összefügg a második kategóriával.

Előadásom célja a fenti szempontok rövid bemutatása, melynek során elsősorban azt szeretném szemléltetni, hogy a skandináv fordítástudomány egyik elismert kutatójának, Per Qvalénak nyomán miért nevezhetjük a (mű)fordítást „a lehetetlen művészetének” (det umuliges kunst).

11:45–12:15

Érsek Csenge

Eötvös Loránd Tudományegyetem, Eötvös József Collegium

Fordítói stratégiák és nézetek – egy finn-magyar környezetben végzett esettanulmány eredményei

Előadásomban jelenlegi kutatásom első szakaszának módszertanát és eredményeit mutatom be, melyet négy finn és négy magyar fordítóképzésük első félévében járó hallgatóval végeztem. A kutatás hosszú távú célja longitudinális módon felmérni a változásokat, melyek a fordítóképzés során mennek végbe a hallgatókban mind fordítói stratégiai szinten, mind a fordításhoz való hozzáállás terén. A jelenleg bemutatott, első (2017 ősze) adatfelvételi kör célja a stratégiák és nézetek feltérképezése volt a képzés első félévének elején. Az adatgyűjtéshez a retrospektív hangosan gondolkodás és az interjú módszerét alkalmaztam, illetve egy képernyőfelvevő szoftvert és a Translog programot használtam. Módszertani szempontból újdonságértékkel bír a kutatás.

A kutatás eredményei szerteágazóak, előadásomban döntően arra koncentrálok, hogy a hallgatók hogyan gondolkodnak a fordítás „szereplőiről” és „szabályairól”, vagyis hogyan értékelik a fordító, az író, a célközönség szerepét a folyamatban, illetve milyen jellemzőket tulajdonítanak egy jó fordításnak (pl. az eredeti stílust megőrzi, mégis természetesen hangzik a célnyelven). Ezen kívül bemutatom, hogy fordítói stratégiáik milyen mértékben köthetők össze nézeteikkel. Ehhez a megfigyelt stratégiák közül a fontosabbakat megemlítem: a legtöbb hallgató egyéni jelzéseket alkalmazott a szövegben azért, hogy a még kérdéses megoldásait jelölje; ezen kívül a célközönség és a könnyebb megértés érdekében szavakat toldottak be, mondatokat választottak szét a szövegben; továbbá szótárhasználatukban a korpuszok alkalmazása gyakori volt, azonban még mindig az egynyelvű szótárak használata dominált, illetve a kockázatkerülés alapú fordítási döntések száma is jelentősnek tekinthető.

Következtetésként megállapítható, hogy fordítási folyamataik nagyobb egységei megegyeztek a hallgatóknak, egyéni különbségek legfőképp az egyes egységekre fordított időben mutatkoztak. A módszertan kapcsán pedig fontos következtetés, hogy ugyan jelentős adatmennyiség gyűlt össze a hallgatók fordítási folyamatáról, nem verbalizáltak mindent a retrospektív hangosan gondolkodás során, így az egyidejű hangosan gondolkodás a későbbiekben több adattal szolgálhat. Az eredmények az elkövetkezendő másfél évben finomíthatók lesznek, hiszen ugyanezen alanyok stratégiáit és nézeteit fél évente újra vizsgálom és elemzem.

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-17-2 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.